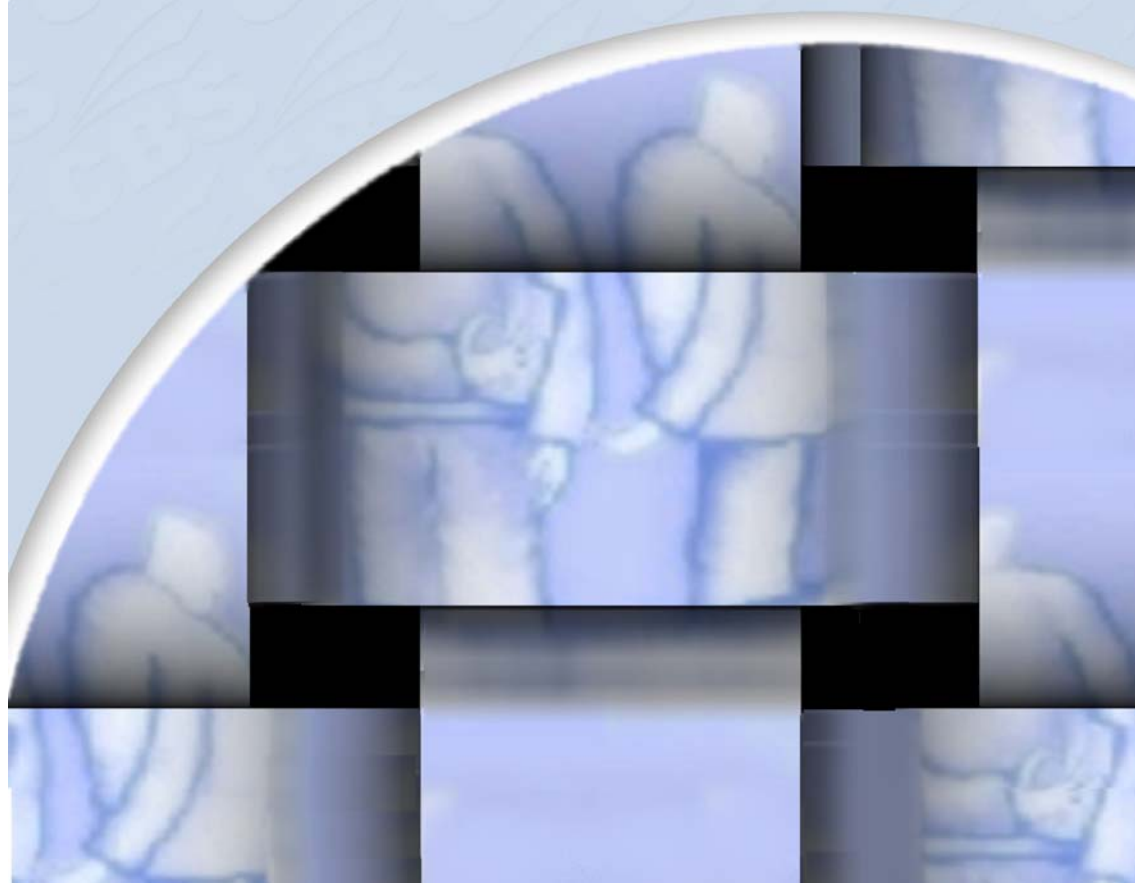

Perceptie van Corruptie Bonaire en Curaçao 2004

Perceptie van corruptie in Bonaire en Curaçao 2004

Centraal Bureau voor de Statistiek

Willemstad, 2005

Perceptie van corruptie in Bonaire en Curaçao 2004

Prijs: NAF 15,-

Verkrijgbaar bij:

Centraal Bureau voor de Statistiek

Fort Amsterdam z/n

Tel: (599-9) 4611031

Fax: (599-9) 4611696

E-mail: info@cbs.an

www.cbs.an

Afdeling Bonaire

Tel: (599-7) 178676

Fax: (599-7) 178406

E-mail: cbs.bon@telbonet.an

Afdeling Sint maarten

Tel: (599-5) 422355

Fax: (599-5) 423022

info@cbs.an

©Centraal Bureau voor de Statistiek, 2005, Willemstad, Curaçao, Nederlandse Antillen

Kopiëren van inhoud uit deze publicatie is mogelijk, mits de bronvermelding nauwkeurig en duidelijk geschiedt.

Voorwoord

In 2004 is voor het eerst in Bonaire en Curaçao onderzoek verricht naar de perceptie van burgers inzake corruptie. Middels een drietal vragen werd de mening en toekomstverwachting van burgers gepeild, alsmede de prioriteit voor eliminering van corruptie in instituten.

Deze zogeheten corruptiemeting wordt jaarlijks door Transparency International wereldwijd uitgevoerd. Middels deze meting tracht men inzicht te krijgen in de publieke opinie over corruptie. Tevens geeft de zienswijze van respondenten een beeld van hoe burgers tegen eventuele corruptie bestrijdende maatregelen aankijken.

De huidige publicatie geeft de resultaten weer van de op bovengenoemde eilanden gehouden enquête. Voorts wordt ingegaan op resultaten van het internationale onderzoek.

Deze publicatie is geschreven door Drs. Ellen Maduro-Jeandor. De coördinatie van het veldwerk was in handen van Drs. Gilbert Bishop. Technische assistentie werd verleend door de heer Oswin Francinet.

Een dank gaat uit naar alle respondenten en een ieder die op de een of andere wijze medewerking heeft verleend bij de totstandkoming van deze publicatie.

De directeur
Drs. F. Vierbergen.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	i
Inhoudsopgave.....	iii
Inleiding.....	iv
Hoofdstuk 1 Resultaten voor Bonaire	3
De invloed van corruptie op de vier levensterreinen.....	3
Sociaal-demografische factoren.....	3
Verwachting t.a.v. toe-/afname corruptie	4
Sociaal-demografische factoren.....	4
Eerste keuze voor het elimineren van corruptie	5
Sociaal-demografische factoren.....	5
Hoofdstuk 2 Resultaten voor Curaçao	6
De invloed van corruptie op de vier levensterreinen.....	6
Sociaal-demografische factoren.....	6
Verwachting t.a.v. toe-/afname corruptie	6
Sociaal-demografische factoren.....	7
Eerste keuze voor het elimineren van corruptie	7
Sociaal-demografische variabelen.....	8
Hoofdstuk 3 Vergelijking Bonaire en Curaçao	9
Hoofdstuk 4 Perceptie corruptie Bonaire en Curaçao in internationaal perspectief	10
De invloed van corruptie.....	10
Vergelijking tussen landen	12
Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen	12
Verwachting voor de nabije toekomst	13
Eliminering van corruptie	13
Hoofdstuk 5 Conclusie.....	15
Bijlage tabellen.....	19

Grafiekenlijst

Figuur 1 Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen, Bonaire.....	3
Figuur 2 Perceptie invloed corruptie op persoonlijk en gezinsleven naar opleidingniveau en inkomen, Bonaire.....	4
Figuur 3 Verwachting t.a.v. toe-/afname corruptie in de komende drie jaar, Bonaire	4
Figuur 4 Eerste keuze respondent om corruptie uit instituten te elimineren, Bonaire	5
Figuur 5 Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen, Curaçao	6
Figuur 6 Perceptie invloed corruptie op persoonlijk en gezinsleven naar opleidingniveau en inkomen, Curaçao	7
Figuur 7 Verwachting t.a.v. toe-/afname corruptie in de komende drie jaren, Curaçao.....	7
Figuur 8 Verwachting t.a.v. toe-/afname corruptie in de komende drie jaren naar opleidingsniveau en inkomen, Curaçao	7
Figuur 9 Eerste keuze respondent om corruptie uit instituten te elimineren, Curaçao.....	8

Tabellenlijst

Tabellen Tekst

Tabel 1. Verwachting en prioriteit inzake corruptie, naar leeftijd.....	11
Tabel 2. Perceptie invloed corruptie internationaal, naar inkomen	11
Tabel 3. Perceptie invloed corruptie op levensterreinen naar inkomen (Bonaire)	11
Tabel 4. Perceptie invloed corruptie op levensterreinen naar inkomen (Curaçao).....	12
Tabel 5. Verwachting en prioriteit inzake corruptie, naar inkomen (Bonaire).....	12
Tabel 6. Verwachting en prioriteit inzake corruptie, naar inkomen (Curaçao)	12
Tabel 7. Perceptie invloed corruptie op levensterreinen per land	16
Tabel 8. Verwachting t.a.v. corruptieniveau in de komende drie jaren	17
Tabel 9. Eerste keuze ter eliminering van corruptie binnen instituten	18

Tabellen Bijlage

Tabel 10. Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen naar leeftijd, Bonaire	19
Tabel 11. Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen naar opleidingsniveau, Bonaire.....	19
Tabel 12. Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen naar inkomen, Bonaire..	20
Tabel 13. Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen naar leeftijd, Curaçao....	20
Tabel 14. Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen naar opleidingsniveau, Curaçao	21
Tabel 15. Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen naar inkomen, Curaçao .	21
Tabel 16. Verwachting t.a.v. toe/afname corruptie komende drie jaren naar leeftijd, Bonaire.....	22
Tabel 17. Verwachting t.a.v. toe/afname corruptie komende drie jaren naar opleidingsniveau, Bonaire	22
Tabel 18. Verwachting t.a.v. toe/afname corruptie komende drie jaren naar inkomen, Bonaire.....	22
Tabel 19. Verwachting t.a.v. toe/afname corruptie komende drie jaren naar leeftijd, Curaçao	22
Tabel 20. Verwachting t.a.v. toe/afname corruptie komende drie jaren naar opleidingsniveau, Curaçao.....	22
Tabel 21. Verwachting t.a.v. toe/afname corruptie komende drie jaren naar inkomen, Curaçao	23
Tabel 22. Eerste keuze eliminatie corruptie naar leeftijd	23
Tabel 23. Eerste keuze eliminatie corruptie naar opleidingsniveau	23
Tabel 24. Eerste keuze eliminatie corruptie naar inkomen.....	24

Inleiding

Aan het Arbeidskrachtenonderzoek (AKO) van oktober 2004 werd een drietal vragen toegevoegd met als doel de perceptie ten aanzien van corruptie bij de respondenten te meten. De meting werd verricht op verzoek van de Tri-partite werkgroep, “Kolaborativo” genaamd, waarin vertegenwoordigers zitten van het vakbondswezen, bedrijfsleven en de overheid.

Deze perceptiemeting, de zogeheten “Transparency International Global Corruption Barometer” (TIGCB) is afgeleid van de “Voice of the People survey” dat door “Gallup International” is ontwikkeld en wereldwijd door “Transparency International” (TI)¹ wordt verricht, met het specifieke doel om de publieke opinie over corruptie te meten.

Transparency International is een internationale non-profit organisatie die middels bestrijding van corruptie - nationaal en internationaal - de burgers, het bedrijfsleven en de overheid samenbrengt in een globale setting.

Op internationaal niveau streeft TI er onder meer naar gemeenschappen het bewustzijn bij te brengen voor wat betreft de schadelijke consequenties van corruptie. Op nationaal niveau tracht TI de mate van verantwoordelijkheid en transparantie te verhogen, de handelwijze van sleutel instituten te monitoren en de nodige hervormingen te bewerkstelligen maar dan op niet partijpolitiek wijze.

De nadruk ligt op datgene wat onder de burgers leeft. Er wordt niet ingegaan op de achtergronden van percepties, die per land verschillend zijn.

Transparency International acht het van belang om zicht te krijgen op de publieke opinie omtrent corruptie, daar de steun van de samenleving bij het bestrijden van corruptie onmisbaar is. Bovendien kan men middels deze opiniepeiling de indruk die eventuele effecten van anti-corruptie maatregelen op burgers in de samenleving achterlaten blijven monitoren.

De in oktober gehouden meting heeft voor het eerst in Curaçao en Bonaire plaatsgevonden.

Het begrip corruptie is voor deze meting gedefinieerd als een fenomeen/gedragvorm die de volgende elementen omvat:

- Belangenconflict: als iemand jou een dienst vraagt en in ruil daarvoor jou iets geeft.
- Nepotisme: iemand gebruikt zijn/haar macht en/of functie om een baan te regelen voor zijn/haar familielid.
- Cronyïsme: iemand gebruikt zijn/haar macht en of functie om vrienden te bevoorrechten.

De vraagstelling is eenvoudig. Het gaat om een drietal vragen over meningen en verwachtingen en prioriteiten van burgers in relatie tot corruptie:

¹ Behalve de GCB berekent TI ook een Corruption Perception Index (CPI). De CPI is een samengestelde index, afgeleid van 17 verschillende onderzoeken, op basis waarvan landen in rangorde worden geplaatst, afhankelijk van de mate waarin men vindt dat corruptie voorkomt binnen het ambtenarenapparaat en bij politici. De CPI is gericht op de aannemers van gunsten. Dan is er nog de Bribe Payers Index (BPI) die het voorkomen van corruptie meet in exporterende landen. Hier ligt het accent op de betalers van gunsten.

1) Hoe ernstig is volgens u de invloed van corruptie op dit eiland op uw persoonlijk en gezinsleven, het bedrijfsleven, de politiek, de normen en waarden in de maatschappij?

1. niet ernstig
2. enigszins ernstig
3. ernstig
4. heel ernstig
5. weet niet/geen antwoord.

2) Denkt u dat de mate van corruptie de komende drie jaar zal veranderen?

1. ja, veel toenemen
2. iets toenemen
3. ongeveer gelijk blijven
4. iets afnemen
5. veel afnemen
6. weet niet/geen antwoord

3) Indien u met een toverstok corruptie zou kunnen verwijderen uit instituten, welke zou dan uw eerste keuze zijn?

Respondenten konden hier kiezen uit één van de volgende instituten:

1. bedrijven (vergunningen)
2. gerecht
3. douane
4. onderwijssysteem
5. politieke partijen
6. utiliteitsbedrijven
7. gezondheidszorg
8. immigratie
9. politie
10. bedrijfsleven
11. belastingdienst
12. anders
13. weet niet/geen antwoord

Na beantwoording van de AKO-vragenlijst heeft het hoofd van het huishouden de corruptievragen beantwoord. In 5 procent van de gevallen heeft een ander huishoudlid op verzoek of bij afwezigheid van het hoofd de corruptievragenlijst beantwoord (proxy-benadering).

Voor een beter inzicht in de verdeling zijn de scores voor de antwoordcategorie weet niet/geen antwoord telkens weggelaten.

Tevens dient vermeld te worden dat de antwoordcategorieën bij de eerste vraag afwijken van die van de internationale meting. In de internationale meting hanteert men voor de eerste vraag de volgende categorieën: niet ernstig, enigszins ernstig, heel ernstig, weet niet/geen antwoord. Bij de vergelijking van lokale resultaten met internationale uitkomsten zijn derhalve de categorieën “ernstig” en “heel ernstig” samengevoegd en vergeleken met de internationale categorie “heel ernstig”. Men moet dus rekening houden met een zekere mate van overschatting.

Hoofdstuk 1 Resultaten voor Bonaire

De invloed van corruptie op de vier levensterreinen

In Bonaire werden 533 personen geïnterviewd, waarvan 343 (64%) mannen en 190 (36%) vrouwen. Van alle vier levensterreinen menen respondenten in Bonaire dat politiek en normen en waarden in de maatschappij het meest beïnvloed worden door corruptie; respectievelijk 83 en 80 procent. Het bedrijfsleven wordt volgens perceptie van de respondenten in mindere mate beïnvloed (56%) en het persoonlijke en gezinsleven het minst (43%).

Sociaal-demografische factoren

Op basis van een aantal variabelen is er gekeken of er verschil in perceptie bestaat tussen respondenten, te weten geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, inkomen en geboorteplaats.

De variabelen geslacht en geboorteplaats laten geen significante verschillen zien in de wijze waarop respondenten de invloed van corruptie op de vier levensterreinen waarnemen.

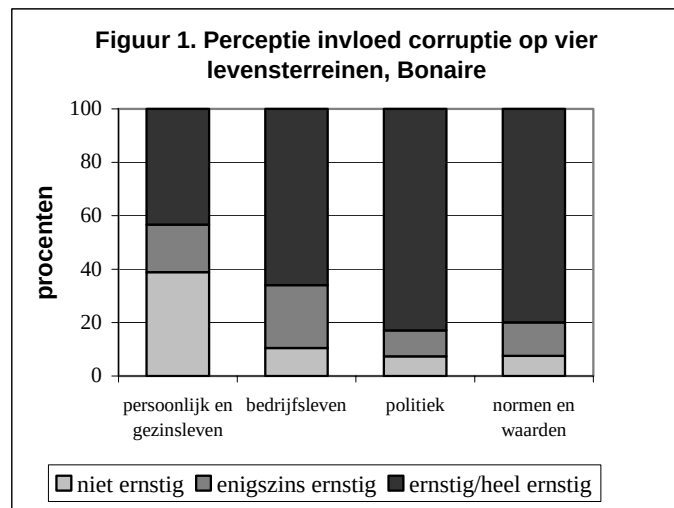
Leeftijd

De variabele “leeftijd” blijkt in principe ook geen bepalende factor te zijn in de perceptie van de respondenten. In verband met het bedrijfsleven komt de gecombineerde antwoordcategorie “ernstig / heel ernstig” het minst (4 à 5 procentpunten) voor bij de 60-plussers. Voor wat de politiek als levensterrein betreft is een richting waarneembaar in die zin dat de jongere hoofden van huishoudens (16-39) vaker dan die in de oudere leeftijdsgroepen, corruptie in de politiek als een zeer ernstige zaak zien (tabel 10, pagina 19).

Opleidingsniveau en inkomen

Het blijkt telkens weer dat respondenten vinden dat corruptie hun persoonlijk en gezinsleven niet in erge mate treft. Dit geldt met name voor de groep met hogere opleidingsniveau's en hoogste inkomens. Hoe lager het opleidingsniveau en het inkomen, des te vaker men de invloed van corruptie op het persoonlijk vlak als ernstig/heel ernstig beleeft (Figuur 2).

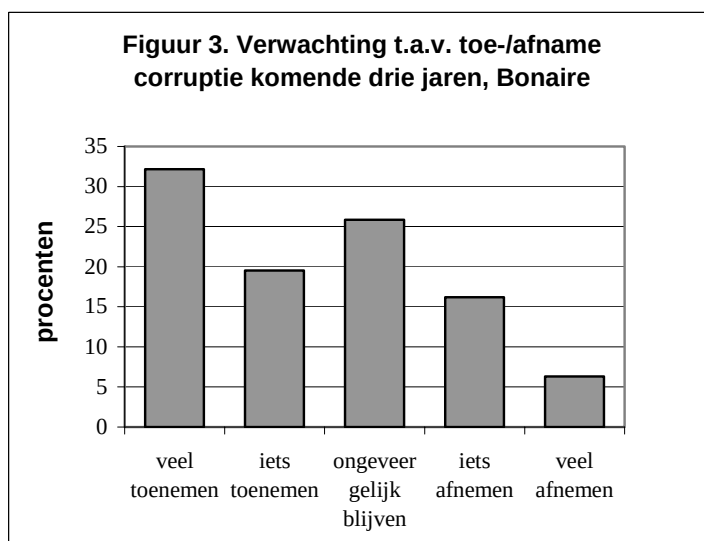
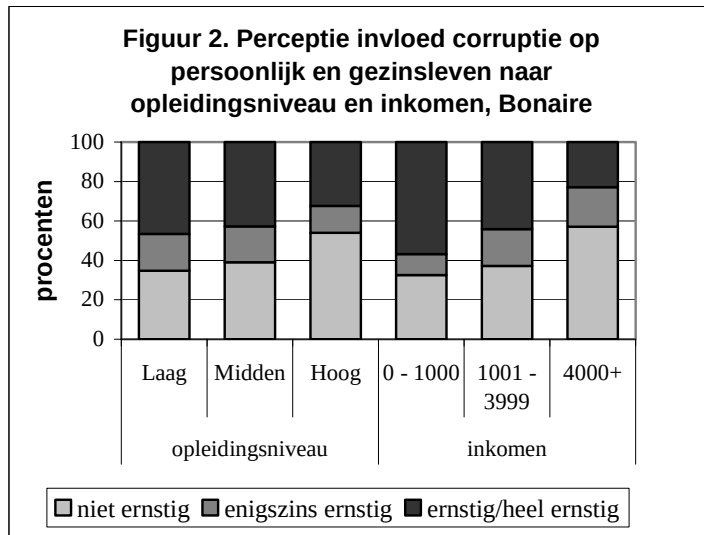
Anderzijds vinden respondenten onafhankelijk van opleidingsniveau en hoogte van het inkomen, in relatief hoge mate dat politiek en normen en waarden zeer ernstig geschaad worden door corruptie.

Verwachting t.a.v. toe-/afname corruptie

Het door de hoofden van huishoudens geschetste toekomstbeeld t.a.v. corruptie is niet rooskleurig. Respondenten die verwachten dat corruptie in de komende drie jaar veel zal toenemen vormen 32 procent van het totaal. Indien men het aandeel dat aangeeft dat corruptie iets zal toenemen erbij optelt, komt het erop neer dat 52 procent van de respondenten verwacht dat in de komende drie jaren sprake zal zijn van een toename van corruptie. De overige respondenten verwachten dat de situatie ongeveer dezelfde zal

blijven (26%) en slechts 22 procent verwacht dat het corruptieniveau iets tot veel zal afnemen.

Sociaal-demografische factoren

Leeftijd

Het aandeel respondenten dat in de komende drie jaren een grote toename verwacht van het verschijnsel corruptie is voor alle leeftijdsgroepen relatief groot. Met name de jongere hoofden van huishoudens (16-39) blijken de toekomst somber in te zien. Bij samenvoeging van de antwoordcategorieën “veel en iets toenemen”, is het aandeel jongere respondenten (58%) respectievelijk 6 en 10 procentpunten groter dan het aandeel 60-plussers (52%) en hoofden van huishoudens in de middelbare leeftijdsklasse (48%). Bovendien verwachten de jongeren in mindere mate dat corruptie iets of veel zal afnemen (Tabel 16, pagina 22).

Opleidingsniveau en inkomen

Degenen met een laag opleidingsniveau (50%) zijn vaker dan (vier

tot ruim zes procentpunten) die met middelbare of hoge opleidingsniveau's van mening dat corruptie in de komende drie jaren veel zal toenemen. De categorieën “veel” en “iets toenemen” bij elkaar opgeteld leveren als resultaat op dat tussen 48 (hoog opgeleiden) en 54 (laag opgeleiden) procent een toename verwacht. Het percentage dat een afname verwacht is voor alle groepen gelijk, namelijk 22 procent.

De betrokken hoofden van huishoudens met een hoog inkomen zien de toekomst minder negatief tegemoet. Het aandeel dat een toename van corruptie verwacht (iets of veel) is redelijk groot; tussen 42 (hoogste inkomens) en 55 (middelhoge inkomens) procent.

Daarentegen verwacht tussen 20 (laagste en middelbare inkomensgroepen) en 30 procent (hoogste inkomens) een afname van corruptie.
(Tabel 17/18, pagina 22)

Eerste keuze voor het elimineren van corruptie

Het is niet verwonderlijk dat een hoog percentage respondenten (ruim 50 procent) op de eerste plaats corruptie in de politieke partijen geëlimineerd wilt zien. Geen enkel instituut heeft verder hoog gescoord. Het onderwijssysteem en gerecht komen met 7 procent op de tweede plaats en bedrijfsvergunningen (6 procent) op de derde plaats als eerste keuze ter eliminering van corruptie.

Sociaal-demografische factoren

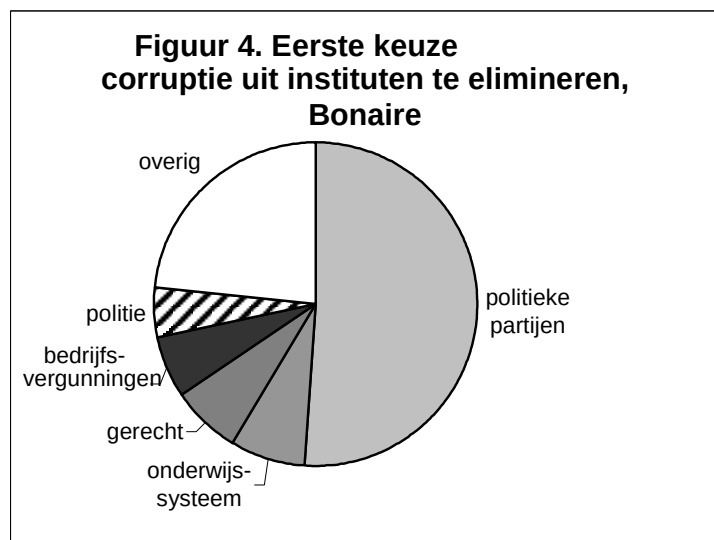
Ook ten aanzien van de eerste keuze tot eliminatie van corruptie zijn de sociaal-demografische variabelen (leeftijd, opleidingsniveau, etc.) in beschouwing genomen. De resultaten laten geen opvallende verschillen zien.

Leeftijd

Hoe lager de leeftijd hoe groter het aandeel respondenten dat het eerst binnen de politieke partijen corruptie geëlimineerd willen zien. Hetzelfde patroon ziet men als het gaat om gerecht, onderwijs en politie als eerste keuze (Tabel 22, pagina 23).

Opleidingsniveau en inkomen

De perceptie van prioriteiten t.a.v. eliminatie van corruptie in de instituten is bij de respondenten met een laag opleidingsniveau verschillend dan bij respondenten met een middelbare opleiding of hoger. Van de laatst genoemde groepen ziet respectievelijk 61,5 en 55 procent politieke partijen als eerste prioriteit wanneer het op eliminatie van corruptie aankomt. Bij de laag geschoolden is dat 46 procent. Voor de variabele “inkomen” geldt, hoe hoger het inkomen hoe hoger het percentage dat de politieke partijen als eerste keuze heeft.

Hoofdstuk 2 Resultaten voor Curaçao

De invloed van corruptie op de vier levensterreinen

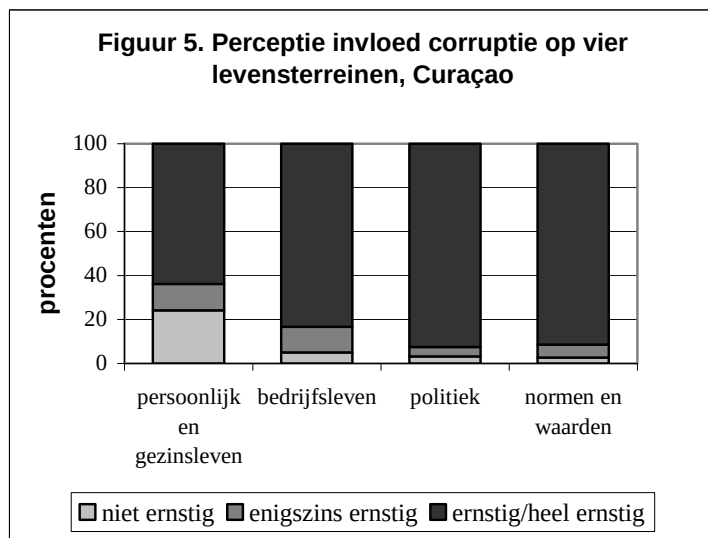
In Curaçao werden 1222 (59%) mannen en 854 vrouwen (41%) ondervraagd. Ook hier zijn de scores voor de antwoordcategorie weet niet weggelaten.

Een aanzienlijk groot deel van de respondenten vindt dat corruptie de politiek en normen en waarden in de maatschappij negatief beïnvloedt; respectievelijk 92 en 91 procent. Op de derde plaats wordt het bedrijfsleven (83%) genoemd. Bijna twee derde deel (64%) meent dat het persoonlijke en gezinsleven door corruptie wordt benadeeld.

Sociaal-demografische factoren

Wederom zijn de variabelen geslacht, leeftijd opleidingsniveau, inkomen en geboorteplaats in beschouwing genomen om te kijken of er verschil in perceptie bestaat tussen respondenten.

De variabelen geslacht en geboorteplaats worden vanwege de niet significante verschillen verder niet beschreven.

Leeftijd

De 60-plussers antwoorden wat vaker dan de andere leeftijdsgroepen dat ze persoonlijk ernstig/heel ernstig getroffen worden door corruptie.

Voor de overige levensterreinen varieert de mate van perceptie minder tussen de leeftijdsgroepen (Tabel 13, pagina 20).

Opleidingsniveau en inkomen

Respondenten met lagere opleidingsniveau's en inkomens

menen vaker dan de overige groepen dat corruptie hun persoonlijk- en gezinsleven in ernstige tot heel ernstige mate treft (Figuur 6).

Wat het bedrijfsleven betreft is het aandeel hoogopgeleiden (78%) minder dan dat van de andere groepen (82 en 90%). Voor de overige terreinen is het verschil in perceptie op basis van opleidingsniveau en inkomen minimaal.

Verwachting t.a.v. toe-/afname corruptie

Eén derde deel van de respondenten denkt dat corruptie in de nabije toekomst veel zal toenemen. Indien het aandeel dat aangeeft dat corruptie iets zal toenemen hierbij wordt opgeteld, dan komt men op bijna de helft (49%) van de respondenten die in de komende drie jaren corruptie ziet toenemen. De overige respondenten verwachten dat de situatie hetzelfde zal blijven (26%) of dat corruptie iets tot veel zal afnemen (25%).

Sociaal-demografische factoren

Leeftijd

De respondenten verschillen qua leeftijdsgroep niet veel van elkaar voor wat betreft hun verwachting over verandering in het verschijnsel corruptie in de komende drie jaren. De jongeren drukken zich in dit verband iets pessimistischer uit (Tabel 19, pagina 22).

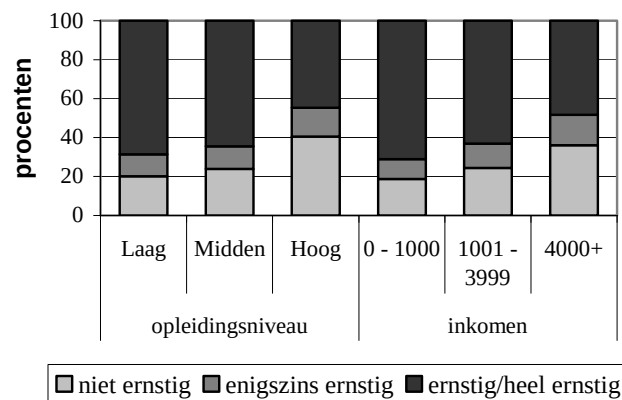
Opleidingsniveau en inkomen

Uit figuur 8 blijkt dat de huishoudhoofden met een middelbaar opleidingsniveau en minder, meer dan die met een hoog opleidingsniveau verwachten dat corruptie in de komende drie jaren veel zal toenemen; meer dan tien procentpunten meer. Hieruit kan men afleiden dat hoe hoger het opleidingsniveau, hoe positiever men tegenover toekomstige ontwikkelingen staat. Dit verband ziet men ook bij de variabele “inkomen”.

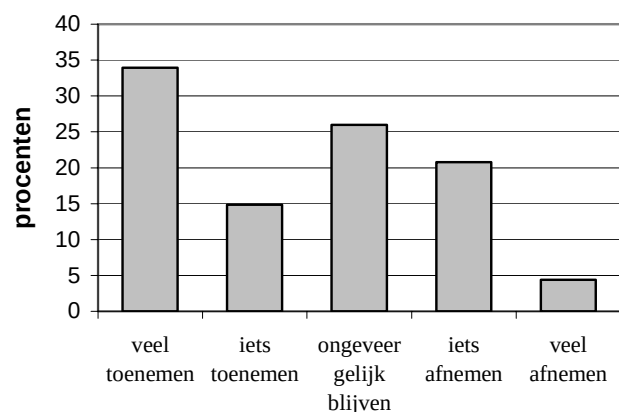
Eerste keuze voor het elimineren van corruptie

Het percentage respondenten dat op de eerste plaats corruptie in de politieke partijen zou willen elimineren is vrij hoog, namelijk 50 procent. Geen enkel instituut heeft verder zo hoog gescoord. Het gerecht en het onderwijssysteem komen op de tweede en derde plaats met respectievelijk 11 en 10 procent. De sociaal-demografische variabelen (leeftijd, opleidingsniveau etc.) zijn wederom in beschouwing genomen. De resultaten laten geen opvallende verschillen zien.

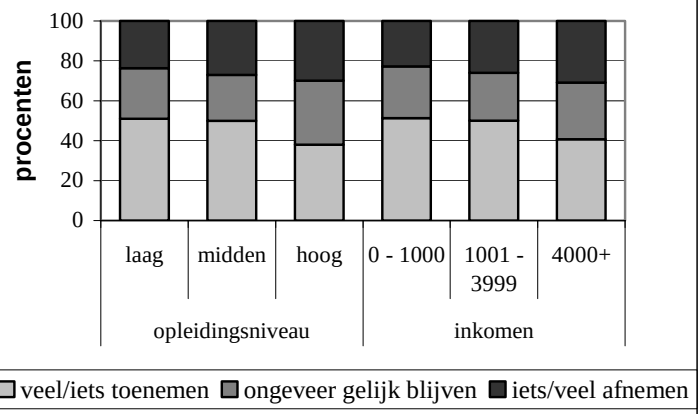
Figuur 6. Perceptie invloed corruptie op persoonlijk en gezinsleven naar opleidingsniveau en inkomen, Curaçao

Figuur 7. Verwachting t.a.v. toe-/afname corruptie komende drie jaren, Curaçao

Figuur 8. Verwachting t.a.v. toe-/afname corruptie komende drie jaren naar opleidingsniveau en inkomen, Curaçao

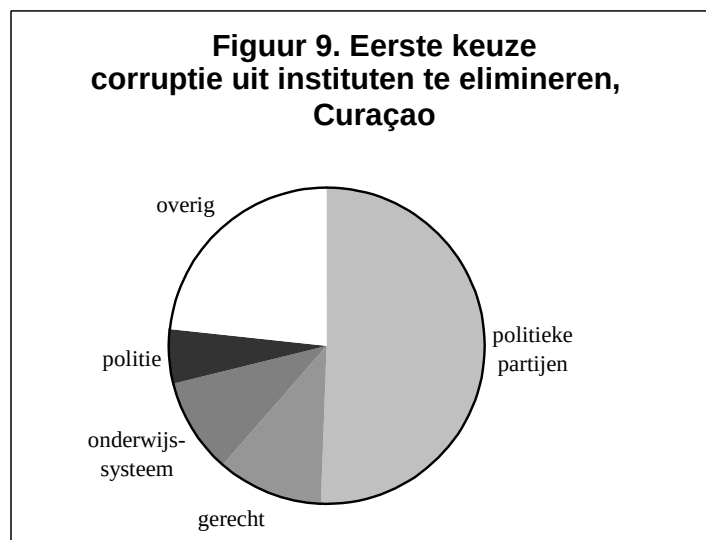
Sociaal-demografische variabelen

Leeftijd

De 60-plussers kiezen in iets mindere mate voor eliminering van politieke corruptie als prioriteit; 45 procent versus meer dan 50 procent bij de andere leeftijdsgroepen.

Opleidingsniveau en inkomen

Per opleidingsniveau bekeken kan er niet worden gesproken van een bepaald patroon. De hoogst geschoolde respondenten spreken zich iets vaker uit over eliminatie van corruptie binnen de politieke partijen. Hoe hoger het inkomen, hoe hoger het percentage dat de politieke partijen als eerste keuze heeft (Tabel 22, pagina 23).

Hoofdstuk 3 Vergelijking Bonaire en Curaçao

Op beide eilanden menen respondenten dat met name politiek en normen en waarden de levensterreinen zijn die heel ernstig door corruptie worden getroffen. Respondenten zien hun persoonlijk en gezinsleven als het minst ernstig door corruptie getroffen.

In Curaçao is de perceptie negatiever dan in Bonaire.

Onder de respondenten is geen sprake van grote verschillen in perceptie tussen de leeftijdsgroepen. In Bonaire en Curaçao uiten de 60-plussers zich negatiever uit over de invloed van corruptie op hun persoonlijk en gezinsleven. De 60-plussers in Bonaire bekommeren zich minder om bedrijfscorruptie terwijl in Curaçao de 60-plussers vaker hun bezorgdheid hierover tonen. Jongere respondenten (16-39) in Bonaire zien corruptie in de politiek vaker als een ernstige of zeer ernstige zaak.

Respondenten met een hoog opleidingsniveau menen in hun persoonlijk- en gezinsleven minder dan de overige groepen last te hebben van corruptie. Voor de overige terreinen schijnt het opleidingsniveau niet een duidelijke rol te spelen in de perceptie van de respondenten.

Uit de resultaten van beide eilanden blijkt dat naarmate het inkomen stijgt de respondent de invloed van corruptie op zijn persoonlijk en gezinsleven minder vaak heel ernstig neigt te vinden.

Met betrekking tot veranderingen in het corruptieniveau in de komende drie jaren blijkt uit de meting dat om en nabij de helft van de respondenten op beide eilanden een toename verwacht.

De resultaten vertonen éénzelfde trend wat leeftijd betreft. De jongeren zijn wat negatiever in hun verwachtingen ten aanzien van veranderingen in de nabije toekomst. Voor opleidingsniveau en inkomen is de trend hetzelfde: hoe hoger het opleidingsniveau, hoe positiever de toekomstverwachting.

Respondenten van Bonaire en Curaçao stemmen met elkaar overeen in hun prioriteit ter eliminering van corruptie. Een overgroot deel van de respondenten wilt corruptie binnen de politieke partijen geëlimineerd zien.

Hoofdstuk 4 Perceptie corruptie Bonaire en Curaçao in internationaal perspectief

In 2003 werd door TI voor het eerst in 48 landen een corruptie-perceptie meting verricht. In 2004 werd wederom over de hele wereld de “Global Corruption Barometer” uitgevoerd, nu in 64 landen. De in 2004 gebruikte vragenlijst was er tevens op gericht een vergelijking te maken tussen kleinschalige en grootschalige corruptie en tussen corruptie en andere maatschappelijke problemen. Tevens zijn vragen gesteld over omkoping.

Volgens TI geeft een dergelijke grootschalige exercitie inzicht in de wijze waarop men wereldwijd tegen corruptie aankijkt. Tevens beschouwt de organisatie de publieke perceptie van en ervaring met corruptie als een belangrijke indicator voor de mate van succes waarmee internationaal wordt getracht corruptie tegen te gaan. Het is een middel om bewustwording op gang te brengen ten aanzien van datgene wat leeft in de samenleving. Opgemerkt moet worden dat corruptie als verschijnsel geplaatst moet worden tegen de sociaal-politieke en economische achtergrond van het land in kwestie en de maatschappelijke problemen aldaar.

De invloed van corruptie

De resultaten duiden op een wereldwijde bezorgdheid ten aanzien van politieke corruptie. De perceptie is dat corruptie meer dan het persoonlijke, gezins- en bedrijfsleven de politiek beïnvloedt. In de meeste landen waar de meting is verricht kwamen politieke partijen naar voren als het instituut dat het meest door corruptie wordt getroffen.

In 2004 kwam het parlement op de tweede plaats en deelden politie en gerecht de derde plaats. In de meting van 2003 werden de politieke partijen als instituut gevolgd door gerecht en politie.

Internationaal worden de resultaten geïnterpreteerd als zijnde een indicator voor de teleurstelling onder de burgers in hun politici en parlementariërs en wantrouwen ten aanzien van politieke partijen en leiders. Daar bovenop wordt ook de wettelijke macht als corrupt aangemerkt.

In Curaçao en Bonaire was naast een duidelijk uitgesproken mening over politieke corruptie geen sprake van een duidelijke tweede keuze van een instituut waarbinnen men corruptie geëlimineerd wilde zien. Het percentage dat koos voor de overige instituten was relatief laag. In Bonaire had 7 procent van de respondenten gerecht en onderwijssysteem als eerste keuze en in Curaçao viel de keuze op dezelfde instituten met respectievelijk 11 en 10 procent.

Perceptie van de verschillende groepen

Volgens de Transparency International Global Corruption Barometer van 2004 blijken jongeren en lage inkomensgroepen een negatievere perceptie te hebben ten aanzien van corruptie. Dit geldt niet voor de corruptiemeting in Bonaire en Curaçao, behalve op politiek vlak voor Bonaire in verband met de variabele “leeftijd” (Tabel 10, pagina 19).

Ten aanzien van de verwachting over verandering in het corruptieniveau voldoen Bonaire en Curaçao min of meer aan de internationale bevindingen.

56 Procent van de jongeren in Bonaire vindt dat eliminering van politieke corruptie de hoogste prioriteit is. Voor de overige leeftijdsgroepen is het percentage lager. In Curaçao zijn het de respondenten in de middelbare leeftijd die het vaakst de politieke partijen als prioriteit zien, bij eliminering van corruptie.

Tabel 1. Verwachting en prioriteit inzake corruptie, naar leeftijd				
leeftijd	Bonaire		Curaçao	
	Toename corruptie iets tot veel	Eliminatie corruptie in de politiek	Toename corruptie iets tot veel	Eliminatie corruptie in de politiek
<= 39	58	56	51	52
40 - 59	46	51	49	54
60 +	54	47	47	45
Gemiddelde	52	51	49	51

Ten aanzien van inkomen gaf de meting internationaal als resultaat dat respondenten met de laagste inkomens in hogere mate corruptie als een ernstig probleem zien dan die met hoge inkomens. Met betrekking tot andere maatschappelijke problemen wordt wereldwijd hetzelfde patroon gesignaleerd, namelijk een negatieve reactie van lage inkomensgroepen in hun beleving van betreffende verschijnselen in de maatschappij.

Tabel 2. Perceptie invloed corruptie internationaal, naar inkomen¹				
inkomen	Kleinschalige corruptie als ernstig probleem	Grootschalige corruptie als ernstig probleem	Invloed op persoonlijk en gezinsleven ernstig-zeer ernstig	Verwachting dat corruptie veel zal toenemen
Laag (Low)	50	61	25	23
Midden (Medium)	43	56	18	20
Hoog (High)	38	52	15	16
Gemiddelde	45	57	20	21

¹ Internationaal worden de inkomenscategorieën aangeduid met Low, Medium, High.

Voor Bonaire en Curaçao geldt dit resultaat niet voor alle levensterreinen. Respondenten in de laagste inkomensgroep zien zich in ieder geval in hun gezins- en persoonlijk leven in hogere mate ernstig door corruptie benadeeld. Ten aanzien van het bedrijfsleven is hun perceptie ook enigszins negatiever dan de overige inkomensgroepen.

Ten aanzien van de overige levensterreinen blijkt voor Curaçao dat naarmate het inkomen toeneemt de perceptie wat negatiever is.

Tabel 3 Perceptie invloed corruptie op levensterreinen naar inkomen (Bonaire)				
inkomen	Invloed op persoonlijk en gezinsleven ernstig-zeer ernstig	Invloed op bedrijfsleven ernstig-zeer ernstig	Invloed op politiek ernstig-zeer ernstig	Invloed op normen en waarden ernstig-zeer ernstig
0 - 1000	56,8	68,9	80,0	75,0
1001 - 3999	44,1	64,2	83,8	81,6
4000+	22,9	65,7	83,6	79,7
Gemiddelde	43,4	65,6	82,9	79,7

Tabel 4 Perceptie invloed corruptie op levensterreinen naar inkomen (Curaçao)				
inkomen	Invloed op persoonlijk en gezinsleven ernstig-zeer ernstig	Invloed op bedrijfsleven ernstig-zeer ernstig	Invloed op politiek ernstig-zeer ernstig	Invloed op normen en waarden ernstig-zeer ernstig
0 - 1000	71,2	84,0	91,6	90,1
1001 - 3999	63,1	82,8	92,4	91,6
4000+	48,2	82,7	94,4	93,6
Gemiddelde	63,3	83,2	92,5	91,4

Ondanks dat respondenten in de hoogste inkomensklasse in mindere mate dan de overige groepen verwachten dat corruptie in de nabije toekomst zal toenemen is het met name voor deze categorie hoge prioriteit dat corruptie in de politiek wordt geëlimineerd. Op beide eilanden heeft ruim meer dan de helft van de respondenten in de hoogste inkomensgroep deze wens.

Tabel 5. Verwachting en prioriteit inzake corruptie, naar inkomen (Bonaire)		
Inkomen	Toename corruptie iets tot veel	Eliminatie corruptie in de politiek
0 – 1000	53	45
1001 - 3999	55	52
4000+	42	58
Gemiddelde	52	51

Tabel 6. Verwachting en prioriteit inzake corruptie, naar inkomen (Curaçao)		
Inkomen	Toename corruptie iets tot veel	Eliminatie corruptie in de politiek
0 – 1000	51	47
1001 - 3999	50	51
4000+	41	55
Gemiddelde	49	44

Vergelijking tussen landen

Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen

Analyse per land heeft uitgewezen dat landen onderling grote verschillen vertonen in hun perceptie van corruptie als een significante factor die invloed heeft op de vier verschillende levensterreinen. In deze beschrijving is per gebiedsdeel een selectie gedaan uit de resultaten van de verschillende landen voor wat de antwoordcategorie “heel significant” betreft.

De algemene perceptie van respondenten in West Europese landen is vrij positief als het op het persoonlijk en gezinsleven aankomt. Respondenten uit deze landen menen dat ze in hun privé sfeer niet getroffen worden door corruptie. Ditzelfde geldt ook voor sommige Aziatische landen zoals Hong Kong en Japan. Anderzijds spreken Canada, Verenigde Staten en in ergere mate Latijns Amerikaanse, Caraïbische en Afrikaanse landen hun bezorgdheid uit over de invloed van corruptie op de persoonlijke levenssfeer. In de laatst genoemde drie gebieden is doorgaans sprake van een negatief beeld ten aanzien van alle vier levensterreinen. In de Oost Europese landen zijn de reacties wat betreft het effect van corruptie op het persoonlijke en gezinsleven

wisselend. Bulgarije en Turkije drukken zich heel negatief uit, terwijl Polen en Rusland een meer behoudende reactie hebben. Ten aanzien van het corruptieniveau op de overige levensterreinen tonen respondenten zich ernstig bezorgd.

Respondenten in Ierland, Italië, Nederland en Spanje vinden in vrij hoge mate dat corruptie effect heeft op de bedrijfsomgeving. Opvallend is ook de zeer negatieve perceptie van Indiase, Japanse en Hong Kongse respondenten ten aanzien van corruptie in bedrijven.

Noord Amerika is het enige gebiedsdeel waar een gering aandeel van de respondenten vindt dat de invloed van corruptie op de politiek niet ernstig is. Zeven procent van de respondenten in Verenigde Staten en 13 procent in Canada hebben deze mening. Van het West-Europese gebied springen Spanje, Italië, Ierland, Portugal, Oostenrijk en Duitsland uit met percentages ruim boven de 50 procent.

Wat de normen en waarden betreft valt Spanje als West Europees land op, daar meer dan 50 procent meent dat normen en waarden ernstig door corruptie zijn getroffen. Hetzelfde geldt voor de Oost Europese landen Kroatië, Roemenië en Turkije, en Indonesië als Aziatisch land.

Als deel van het Caraïbische gebied valt de Dominicaanse Republiek op vanwege de milde reactie ten aanzien van corruptie als beïnvloedende factor op politiek terrein en dat van normen en waarden in de maatschappij. Daarentegen vertonen de resultaten van Bonaire en meer nog van Curaçao gelijkenis met de uitkomsten van Latijns Amerikaanse landen zoals Argentinië en Bolivia.

Verwachting voor de nabije toekomst

Voor de komende drie jaren verwachten de meeste respondenten een toename (iets of veel) in het niveau van corruptie; ruim twee op de vijf volgens de internationale perceptiemeting.

In Nederland en Spanje verwacht een vijfde deel een forse toename. De categorieën veel en iets toenemen bij elkaar genomen levert als resultaat dat verschillende landen in West Europa tegen het gemiddelde aanleunen. Zwitserland, Engeland en Nederland steken ruim boven het gemiddelde uit met respectievelijk 47, 47 en circa 60 procent.

De meeste Oost Europese landen benaderen ook het gemiddelde. Roemenië, Rusland en Turkije springen het gemiddelde voorbij (tussen 46 en 56%).

Van de onderzochte Latijns Amerikaanse landen hebben Bolivia, Panama en Mexico (44, 46 en 48%) de hoogste percentages respondenten dat in de toekomst een toename verwacht van corruptie. Caraïbische en Afrikaanse landen vertonen een pessimistisch toekomstbeeld; tussen 43 en 50 procent van de respondenten verwacht een toename. Van de respondenten uit Hong Kong verwacht de helft een toename van corruptie in de nabije toekomst en spant India de kroon met 70 procent.

Eliminering van corruptie

In de meeste landen willen de respondenten voornamelijk corruptie in de politieke partijen geëlimineerd zien. Het internationale gemiddelde is 30 procent.

In de meeste West Europese landen zit het respons van de respondenten boven het gemiddelde. Dit geldt ook voor Canada en de Verenigde Staten waar ongeveer twee vijfde deel van de respondenten de politieke partijen als eerste keuze hebben. In de Oosteuropese landen scoort Turkije met ruim 42 procent meer dan gemiddeld. De overige in de tabel opgenomen landen scoren beneden 30 procent. Voor de Latijns Amerikaanse landen is de prioriteit ook verschillend. In Bolivia en Colombia heeft respectievelijk 35 en 38 procent de politieke partijen als eerste keuze ter eliminering van corruptie, terwijl in Mexico en Peru respectievelijk 20 en 16 procent van de

respondenten het betreffende instituut als eerste keuze heeft. Bonaire, Curaçao en Japan hebben de meest opvallende resultaten; de helft van de respondenten willen corruptie binnen de politieke partijen geëlimineerd zien.

Het instituut dat vervolgens door respondenten als prioriteit wordt beschouwd is het gerecht; circa 14 procent van de respondenten vindt eliminering van corruptie hierbinnen uiterst urgent. Landen met opvallende resultaten zijn Finland, Spanje, Peru en Indonesië waar de percentages variëren tussen 26 en 35 procent.

De politie als instituut wordt wereldwijd door circa 12 procent van de respondenten gekozen als het instituut waarbinnen corruptie geëlimineerd dient te worden. In een aantal landen waaronder Mexico, Nigeria en Hong Kong, lijkt de situatie wel heel erg nijpend.

Hoofdstuk 5 Conclusie

De negatieve kijk van de respondenten op corruptie als een verschijnsel dat wel degelijk effect heeft op vier zeer fundamentele levensterreinen, wijst in de richting van een ernstige bezorgdheid bij burgers. De perceptie die bij ze leeft is dat onder andere corruptie de oorzaak is van de teloorgang in met name de politiek en van normen en waarden in de maatschappij.

Deze negatieve perceptie werkt door in hun verwachtingen over het corruptieniveau in de nabije toekomst. Een groot deel van de respondenten ziet de toekomst somber in.

Wat de eliminering van corruptie bij instituten betreft, spreekt de reactie van de respondenten op de eilanden klare taal. Zowel in Bonaire en Curaçao wil de helft in de eerste plaats corruptie binnen de politieke partijen geëlimineerd zien.

Onderling vertonen de landen verschillen ten aanzien van de hoofdonderwerpen in de meting, namelijk de mening van burgers over de invloed van corruptie, de toekomstverwachting met betrekking tot het corruptieniveau en prioriteit inzake eliminering van corruptie.

Internationaal worden deze resultaten vertaald als mate van vertrouwen in de politieke partijen en machthebbers. Negatieve resultaten duiden op een geringe vertrouwen.

Hoewel het hier gaat om de perceptie van burgers en niet de reële mate van corruptie en men bovendien rekening moet houden met een zekere mate van overschatting, geven de resultaten genoeg stof tot nadenken.

Toekomstige metingen zullen moeten uitwijzen of in de perceptie van burgers sprake is van enige verandering in positieve richting.

Tabel 7 Perceptie invloed corruptie op levensterreinen per land in %

	Antwoordcategorie "heel significant"			
	Persoonlijk en gezinsleven	Bedrijfs- Leven	Politiek leven	Normen en waarden
West Europa				
Duitsland	6,6	31,8	54,9	36,8
Engeland	10,9	34,7	39,5	26,2
Finland	1,9	18,2	30,7	9,7
Ierland	17,5	70,0	58,3	40,6
Italië	15,4	69,7	59,8	37,2
Nederland	14,3	54,0	41,2	44,2
Oostenrijk	5,5	31,8	55,4	24,3
Portugal	15,2	20,0	55,9	36,6
Spanje	19,3	49,1	74,4	51,1
Zwitserland	9,1	36,4	34,2	16,0
Oost Europa				
Bulgarije	76,5	81,8	40,0	18,6
Croatië	24,6	69,5	66,0	51,1
Polen	17,7	59,7	66,0	36,1
Roemenië	39,5	67,2	71,9	61,1
Rusland	21,8	48,7	62,3	39,9
Turkije	66,4	77,8	77,4	76,1
Noord Amerika				
Canada	42,5	16,6	13,1	17,0
Verenigde Staten	26,5	7,4	7,1	9,6
Latijns Amerika				
Argentinië	64,4	87,9	93,0	85,1
Bolivia	63,6	59,8	85,0	78,7
Colombia	64,0	70,0	70,2	71,1
Costa Rica	64,6	69,7	59,8	75,5
Mexico	51,1	54,8	63,2	57,7
Panama	55,4	56,4	70,7	69,3
Peru	37,9	60,3	71,8	58,5
Caraïbisch Gebied				
Bonaire ²	43,3	66,0	83,0	79,9
Curaçao ³	63,9	83,4	92,5	91,4
Dominicaanse Rep.	41,8	51,0	38,0	38,4
Afrika				
Nigeria	50,6	60,3	65,8	51,9
Zuid Afrika	57,4	68,1	65,4	63,3
Azië				
Hong Kong	14,7	81,8	25,5	28,5
India	36,0	70,8	33,9	40,3
Indonesië	33,4	16,6	79,0	55,3
Japan	7,3	69,5	40,8	29,0
Korea	19,2	39,5	51,3	31,5
Algemeen totaal	33,8	48,6	55,1	43,7

² Voor Bonaire en Curaçao zijn de antwoordcategorieën ernstig en heel ernstig samengevoegd.
Bron: The Transparency International Global Corruption Barometer, 3 july 2003

Tabel 8 Verwachting t.a.v. corruptieniveau in de komende drie jaren in %

	Veel toenemen	Iets toenemen	Ongeveer gelijk blijven	Veel afnemen	Iets afnemen	Weet niet	Totaal
West Europa							
Denemarken	7,2	30,8	43,0	13,0	1,2	4,8	100,0
Duitsland	12,5	30,0	35,4	15,7	3,0	3,4	100,0
Engeland	17,6	29,5	36,0	8,1	2,6	6,3	100,0
Finland	5,0	29,9	29,7	6,4	1,1	27,9	100,0
Ierland	9,8	17,0	27,2	27,4	14,8	3,8	100,0
Italië	12,7	27,1	28,7	18,1	2,6	10,8	100,0
Nederland	21,5	37,9	20,0	4,5	0,0	16,2	100,0
Oostenrijk	9,6	29,7	37,5	3,4	0,5	19,4	100,0
Portugal	7,2	35,0	15,4	21,8	3,4	17,2	100,0
Spanje	19,7	22,3	23,5	12,5	2,2	19,9	100,0
Zwitserland	10,8	36,4	33,4	11,0	3,2	5,2	100,0
Oost Europa							
Bulgarije	6,7	11,4	33,7	19,7	2,4	26,1	100,0
Croatië	7,8	10,8	30,2	34,6	9,2	7,4	100,0
Polen	17,2	21,0	35,5	6,7	2,8	16,7	100,0
Roemenië	27,2	20,3	24,1	13,0	5,1	10,3	100,0
Rusland	17,0	29,0	29,2	7,4	0,6	16,8	100,0
Turkije	37,2	19,4	14,7	9,0	3,0	16,7	100,0
Noord Amerika							100,0
Canada	14,9	23,7	37,7	13,4	3,7	6,6	100,0
Verenigde Staten	13,8	22,7	35,5	16,1	5,0	7,0	100,0
Latijns Amerika							
Bolivia	26,0	17,9	30,6	15,4	3,3	7,0	100,0
Colombia	14,0	10,0	11,7	28,3	32,0	4,0	100,0
Costa Rica	32,3	9,1	16,2	24,2	15,2	3,0	100,0
Mexico	19,5	28,1	30,4	16,5	3,0	2,5	100,0
Panama	31,1	14,6	25,2	19,4	2,9	6,8	100,0
Peru	26,4	15,8	28,4	17,8	4,7	6,9	100,0
Caraïbisch Gebied							
Bonaire	26,8	16,3	21,6	13,5	5,3	16,5	100,0
Curaçao	30,6	13,4	23,4	18,8	4,0	9,8	100,0
Dominicaanse Rep.	35,0	11,0	21,0	22,0	8,0	3,0	100,0
Afrika							100,0
Nigeria	27,9	16,6	8,2	18,0	20,6	8,6	100,0
Zuid Afrika	36,1	14,7	13,5	19,3	10,8	5,6	100,0
Azië							
Hong Kong	9,5	40,1	19,6	16,7	5,2	8,9	100,0
India	55,8	18,5	13,6	6,7	1,2	4,1	100,0
Indonesië	10,0	7,8	25,9	41,0	13,7	1,6	100,0
Japan	6,3	28,8	52,9	10,0	0,4	1,5	100,0
Korea	5,9	21,0	42,5	25,6	1,8	3,2	100,0
Algemeen totaal	20,1	22,0	27,1	15,4	4,6	10,8	100,0

Bron: The Transparency International Global Corruption Barometer, 3 juli 2003

Tabel 9 Eerste keuze ter eliminering van corruptie binnen instituten

	Politieke partijen	Gerecht	Politie
West Europa			
Denemarken	36,1	16,3	7,7
Duitsland	39,2	8,6	2,9
Engeland	41,2	8,6	11,8
Finland	38,0	27,7	4,2
Ierland	38,3	8,8	10,3
Italië	29,0	18,0	3,8
Nederland	27,1	10,0	7,7
Oostenrijk	35,7	8,4	10,8
Portugal	18,7	14,8	6,7
Spanje	34,8	26,6	1,6
Zwitserland	23,0	9,8	6,2
Oost Europa			
Bulgarije	20,2	19,8	4,1
Croatië	18,6	21,6	4,9
Polen	27,2	15,4	11,1
Roemenië	24,3	20,2	6,4
Rusland	24,5	10,9	17,9
Turkije	42,5	6,6	6,2
Noord Amerika			
Canada	39,7	8,3	5,7
Verenigde Staten	39,1	9,1	7,2
Latijns Amerika			
Bolivia	34,8	7,7	16,0
Colombia	38,0	3,4	8,5
Costa Rica	29,0	8,6	5,4
Mexico	19,9	6,6	36,5
Panama	35,0	15,0	11,0
Peru	15,9	35,0	10,0
Caraïbisch Gebied			
Bonaire	51,2	16,3	21,6
Curaçao	50,5	13,4	23,4
Dominicaanse Rep.	25,3	12,1	4,0
Afrika			
Nigeria	27,0	4,8	32,1
Zuid Afrika	21,1	3,9	23,8
Azië			
Hong Kong	15,4	8,9	35,4
India	41,2	3,8	12,8
Indonesië	16,3	32,8	10,2
Japan	51,9	3,7	9,6
Korea	27,9	10,3	5,0
Algemeen totaal	29,7	13,7	11,5

Bron: The Transparency International Global Corruption Barometer, 3 july 2003

Bijlage tabellen

Tabel 10. Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen naar leeftijd, Bonaire

leeftijd		niet ernstig	enigszins ernstig	ernstig/heel ernstig	totaal
Persoonlijk en gezinsleven	16 - 39	36,3	20,6	43,1	100,0
	40 - 59	39,5	18,6	41,8	100,0
	60 +	40,4	12,4	47,2	100,0
	totaal	38,9	17,8	43,3	100,0
Bedrijfsleven	16 - 39	7,8	26,2	66,0	100,0
	40 - 59	11,5	21,1	67,4	100,0
	60 +	11,0	26,8	62,2	100,0
	totaal	10,4	23,6	66,0	100,0
Politiek	16 - 39	5,7	4,7	89,6	100,0
	40 - 59	8,2	9,5	82,3	100,0
	60 +	7,1	16,5	76,5	100,0
	totaal	7,3	9,7	83,0	100,0
Normen en waarden in de maatschappij	16 - 39	8,2	15,5	76,4	100,0
	40 - 59	6,6	11,4	82,1	100,0
	60 +	9,2	12,2	78,6	100,0
	totaal	7,6	12,6	79,8	100,0

Tabel 11. Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen naar opleidingsniveau, Bonaire

opleidingsniveau		niet ernstig	enigszins ernstig	ernstig/heel ernstig	totaal
Persoonlijk en gezinsleven	laag	34,7	18,7	46,6	100,0
	midden	39,0	18,3	42,7	100,0
	hoog	54,1	13,5	32,4	100,0
	totaal	39,1	17,7	43,2	100,0
Bedrijfsleven	laag	9,4	23,5	67,1	100,0
	midden	12,4	24,7	62,9	100,0
	hoog	11,7	23,4	64,9	100,0
	totaal	10,5	23,8	65,7	100,0
Politiek	laag	7,9	10,8	81,3	100,0
	midden	5,5	9,9	84,6	100,0
	hoog	8,0	6,7	85,3	100,0
	totaal	7,4	9,8	82,8	100,0
Normen en waarden in de maatschappij	laag	8,1	11,5	80,4	100,0
	midden	7,4	11,6	81,1	100,0
	hoog	6,3	16,5	77,2	100,0
	totaal	7,6	12,4	80,0	100,0

Tabel 12. Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen naar inkomen, Bonaire

inkomen		niet ernstig	enigszins ernstig	ernstig/ heel ernstig	totaal
Persoonlijk en gezinsleven	0 - 1000	32,6	10,5	56,8	100,0
	1001 - 3999	37,1	18,8	44,1	100,0
	4000+	57,1	20,0	22,9	100,0
	totaal	39,6	17,0	43,4	100,0
Bedrijfsleven	0 - 1000	6,7	24,4	68,9	100,0
	1001 - 3999	11,8	24,0	64,2	100,0
	4000+	11,4	22,9	65,7	100,0
	totaal	10,5	23,9	65,6	100,0
Politiek	0 - 1000	8,4	11,6	80,0	100,0
	1001 - 3999	6,4	9,8	83,8	100,0
	4000+	9,0	7,5	83,6	100,0
	totaal	7,3	9,8	82,9	100,0
Normen en waarden in de maatschappij	0 - 1000	7,7	17,3	75,0	100,0
	1001 - 3999	7,6	10,8	81,6	100,0
	4000+	8,7	11,6	79,7	100,0
	totaal	7,8	12,5	79,7	100,0

Tabel 13. Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen naar leeftijd, Curaçao

leeftijd		niet ernstig	enigszins ernstig	ernstig/ heel ernstig	totaal
Persoonlijk en gezinsleven	15 - 39	25,0	14,8	60,2	100,0
	40 - 59	25,3	12,2	62,5	100,0
	60 +	22,2	10,3	67,5	100,0
	totaal	24,1	12,0	63,9	100,0
Bedrijfsleven	16 - 39	5,2	14,1	80,7	100,0
	40 - 59	4,8	10,3	84,9	100,0
	60 +	5,1	12,0	82,9	100,0
	totaal	5,0	11,6	83,4	100,0
Politiek	16 - 39	4,2	6,0	89,8	100,0
	40 - 59	2,4	3,7	93,9	100,0
	60 +	3,7	4,2	92,0	100,0
	totaal	3,2	4,3	92,5	100,0
Normen en waarden in de maatschappij	16 - 39	2,4	6,8	90,8	100,0
	40 - 59	3,1	5,4	91,5	100,0
	60 +	2,3	6,0	91,7	100,0
	totaal	2,7	5,9	91,5	100,0

Tabel 14. Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen naar opleidingsniveau, Curaçao

opleidingsniveau		niet ernstig	enigszins ernstig	ernstig/heel ernstig	totaal
Persoonlijk en gezinsleven	laag	20,1	11,2	68,6	100,0
	midden	23,9	11,5	64,6	100,0
	hoog	40,4	14,8	44,8	100,0
	totaal	24,1	11,9	64,0	100,0
Bedrijfsleven	laag	5,6	12,1	82,3	100,0
	midden	2,8	6,9	90,3	100,0
	hoog	5,8	16,3	77,9	100,0
	totaal	5,0	11,7	83,3	100,0
Politiek	laag	3,9	4,7	91,4	100,0
	midden	2,7	3,3	94,0	100,0
	hoog	1,1	3,9	95,1	100,0
	totaal	3,2	4,3	92,5	100,0
Normen en waarden in de maatschappij	laag	3,2	6,6	90,2	100,0
	midden	1,9	4,6	93,5	100,0
	hoog	1,8	4,9	93,3	100,0
	totaal	2,7	5,9	91,4	100,0

Tabel 15. Perceptie invloed corruptie op vier levensterreinen naar inkomen, Curaçao

inkomen		niet ernstig	enigszins ernstig	ernstig/heel ernstig	totaal
Persoonlijk en gezinsleven	0 - 1000	18,8	10,1	71,2	100,0
	1001 - 3999	24,4	12,6	63,1	100,0
	4000+	36,1	15,7	48,2	100,0
	totaal	24,5	12,2	63,3	100,0
Bedrijfsleven	0 - 1000	4,5	11,5	84,0	100,0
	1001 - 3999	5,4	11,9	82,8	100,0
	4000+	5,7	11,6	82,7	100,0
	totaal	5,1	11,7	83,2	100,0
Politiek	0 - 1000	4,0	4,3	91,7	100,0
	1001 - 3999	3,2	4,4	92,4	100,0
	4000+	1,5	4,1	94,4	100,0
	totaal	3,2	4,3	92,5	100,0
Normen en waarden in de maatschappij	0 - 1000	3,4	6,5	90,1	100,0
	1001 - 3999	3,1	5,3	91,6	100,0
	4000+	0,9	5,5	93,6	100,0
	totaal	2,8	5,8	91,4	100,0

Tabel 16. Verwachting t.a.v. toe/afname corruptie komende drie jaren naar leeftijd, Bonaire

leeftijd	veel/iets toenemen	ongeveer gelijk blijven	iets/veel afnemen	totaal
15 - 39	58,4	25,7	15,9	100,0
40-59	48,1	27,7	24,2	100,0
60+	52,5	21,8	25,7	100,0
Totaal	51,7	25,8	22,5	100,0

Tabel 17. Verwachting t.a.v. toe/afname corruptie komende drie jaren naar opleidingsniveau, Bonaire

opleidingsniveau	veel/iets toenemen	ongeveer gelijk blijven	iets/veel afnemen	totaal
laag	54,1	23,9	22,0	100,0
midden	50,0	27,7	22,3	100,0
hoog	47,5	30,0	22,5	100,0
Totaal	52,0	25,8	22,2	100,0

Tabel 18. Verwachting t.a.v. toe/afname corruptie komende drie jaren naar inkomen, Bonaire

inkomen	veel/iets toenemen	ongeveer gelijk blijven	iets/veel afnemen	totaal
0 - 1000	52,9	26,5	20,6	100,0
1001 - 3999	54,8	25,1	20,1	100,0
4000+	42,0	27,5	30,4	100,0
Totaal	52,3	25,8	21,9	100,0

Tabel 19. Verwachting t.a.v. toe/afname corruptie komende drie jaren naar leeftijd, Curaçao

leeftijd	veel/iets toenemen	ongeveer gelijk blijven	iets/veel afnemen	totaal
15 - 39	51,2	25,3	23,5	100,0
40-59	49,0	25,5	25,5	100,0
60+	47,4	27,0	25,6	100,0
Totaal	48,8	26,0	25,2	100,0

Tabel 20. Verwachting t.a.v. toe/afname corruptie komende drie jaren naar opleidingsniveau, Curaçao

opleidingsniveau	veel/iets toenemen	ongeveer gelijk blijven	iets/veel afnemen	totaal
laag	51,0	25,4	23,6	100,0
midden	49,9	23,2	27,0	100,0
hoog	38,0	32,1	29,9	100,0
Totaal	48,8	26,0	25,2	100,0

Tabel 21. Verwachting t.a.v. toe/afname corruptie komende drie jaren naar inkomen, Curaçao

inkomen	veel/iets toenemen	ongeveer gelijk blijven	iets/veel afnemen	totaal
0 - 1000	51,3	26,0	22,7	100,0
1001 - 3999	50,1	24,0	25,9	100,0
4000+	40,8	28,4	30,8	100,0
Totaal	48,9	25,6	25,5	100,0

Tabel 22. Eerste keuze eliminatie corruptie naar leeftijd

Bonaire	16 - 39	40 - 59	60 +	totaal	Curaçao	16 - 39	40 - 59	60 +	totaal
bedrijfsvergunningen	2,7	7,4	7,6	6,2	bedrijfsvergunningen	3,5	3,5	4,2	3,7
gerecht	9,0	6,9	3,8	6,9	gerecht	9,6	9,4	13,4	10,8
douane	3,6	1,4	5,1	2,7	douane	2,9	2,6	3,9	3,1
onderwijs	9,0	6,9	6,3	7,4	onderwijs	10,2	9,9	9,8	9,9
politieke partijen	55,9	50,5	46,8	51,2	politieke partijen	51,6	54,0	45,1	50,5
utiliteitsbedrijven	1,8	3,2	2,5	2,7	utiliteitsbedrijven	3,8	3,1	5,0	3,9
gezondheidszorg	0,9	4,6	1,3	3,0	gezondheidszorg	0,9	1,2	1,8	1,3
immigratie	1,8	0,9	1,3	1,2	immigratie	2,0	2,4	2,6	2,4
politie	7,2	4,2	3,8	4,9	politie	5,8	5,1	5,3	5,3
bedrijfsleven	0,9	2,8	7,6	3,2	bedrijfsleven	0,9	1,4	1,0	1,2
belastingdienst	1,8	2,3	5,1	2,7	belastingdienst	2,0	1,9	2,6	2,2
andere	5,4	8,8	8,9	7,9	andere	6,7	5,5	5,5	5,7
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	totaal	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 23. Eerste keuze eliminatie corruptie naar opleidingsniveau

Bonaire	laag	midden	hoog	totaal	Curaçao	laag	midden	hoog	totaal
bedrijfsvergunningen	7,5	2,2	6,7	6,2	bedrijfsvergunningen	4,0	4,8	1,4	3,7
gerecht	7,9	5,5	5,3	6,9	gerecht	10,5	11,8	9,6	10,6
douane	1,7	3,3	5,3	2,7	douane	3,3	2,5	3,2	3,1
onderwijs	7,9	6,6	6,7	7,4	onderwijs	10,3	9,2	8,9	9,9
politieke partijen	46,0	61,5	54,7	51,1	politieke partijen	50,9	47,6	53,7	50,7
utiliteitsbedrijven	2,9	4,4	0,0	2,7	utiliteitsbedrijven	5,1	1,7	1,8	3,9
gezondheidszorg	5,0	0,0	0,0	3,0	gezondheidszorg	1,1	1,1	2,5	1,3
immigratie	1,7	0,0	1,3	1,2	immigratie	2,2	2,8	2,5	2,3
politie	3,8	7,7	5,3	4,9	politie	5,1	5,9	5,3	5,3
bedrijfsleven	2,9	2,2	5,3	3,2	bedrijfsleven	1,1	0,6	2,1	1,2
belastingdienst	4,2	1,1	0,0	2,7	belastingdienst	1,9	4,2	0,7	2,2
andere	8,4	5,5	9,3	7,9	andere	4,4	7,8	8,2	5,7
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	totaal	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 24. Eerste keuze eliminatie corruptie naar inkomen

Bonaire	0 - 1000	1001 - 3999	4000+	totaal	Curaçao	0 - 1000	1001 - 3999	4000+	totaal
bedrijfsvergunningen	5,9	5,8	7,5	6,1	bedrijfsvergunningen	5,3	3,4	1,5	3,8
gerecht	4,7	7,5	7,5	6,9	gerecht	12,1	10,9	8,5	10,9
douane	4,7	1,7	4,5	2,8	douane	2,9	4,0	2,1	3,2
onderwijs	8,2	7,9	3,0	7,1	onderwijs	11,0	10,2	7,9	10,1
politieke partijen	44,7	51,7	58,2	51,3	politieke partijen	47,1	50,8	54,7	50,1
utiliteitsbedrijven	2,4	2,5	4,5	2,8	utiliteitsbedrijven	5,0	3,0	2,6	3,7
gezondheidszorg	3,5	3,3	1,5	3,1	gezondheidszorg	0,6	1,7	2,4	1,4
immigratie	0,0	2,1	0,0	1,3	immigratie	2,1	2,7	2,9	2,5
politie	7,1	3,3	7,5	4,8	politie	6,5	4,4	5,0	5,3
bedrijfsleven	5,9	2,5	3,0	3,3	bedrijfsleven	0,9	0,8	2,4	1,2
belastingdienst	7,1	1,7	1,5	2,8	belastingdienst	2,1	2,3	2,1	2,1
andere	5,9	10,0	1,5	7,7	andere	4,6	5,9	7,9	5,8
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	totaal	100,0	100,0	100,0	100,0